

Sygn. akt III AUa 548/18

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 31 grudnia 2018 r.

Sąd Apelacyjny w Lublinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący - Sędzia	SA Elżbieta Czaja
Sędziowie:	SA Małgorzata Pasek SO del. do SA Jacek Chaciński (spr.)
Protokolant: st. prot. sądowy Joanna Malena	

po rozpoznaniu w dniu 20 grudnia 2018 r. w Lublinie

sprawy S. S.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w L.

o rekompensatę z tytułu wykonywania prac w szczególnych warunkach

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w L.

od wyroku Sądu Okręgowego w Lublinie

z dnia 30 kwietnia 2018 r. sygn. akt VIII U 2033/17

zmienia zaskarżony wyrok w punkcie I i oddala odwołanie.

Jacek Chaciński Elżbieta Czaja Małgorzata Pasek

Sygn. akt III AUa 548/18

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 30 kwietnia 2018 r. Sąd Okręgowy w Lublinie zmienił decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w L. z dnia 25 lipca 2017 r. i ustalił wnioskodawcy S. S. prawo do rekompensaty z tytułu pracy w szczególnych warunkach od dnia (...) Oddalił odwołanie w pozostałym zakresie.

Sąd Okręgowy oparł swoje rozstrzygnięcie na następujących ustaleniach faktycznych i rozważaniach prawnych.

S. S., urodzony (...), w dniu 14 lipca 2017 roku złożył wniosek o rekompensatę.

Decyzją z dnia 21 czerwca 2017 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. przyznał wnioskodawcy emeryturę z tytułu osiągnięcia powszechnego wieku emerytalnego. Wyliczone w oparciu o ustawę z dnia 17 grudnia 1998 roku

o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych świadczenie wyniosło od dnia 1 sierpnia 2017 roku 1.884,31 zł brutto miesięcznie.

We wniosku z dnia 14 lipca 2017 roku wnioskodawca zwrócił się o przyznanie rekompensaty z tytułu pracy w szczególnych warunkach na stanowisku kierowcy ciągnikowego wykonywanej w (...)w C. w okresie od 1 października 1972 roku do 30 czerwca 1974 roku oraz w Spółdzielni (...)w W. z siedzibą w C. w okresie od dnia 1 lipca 1974 roku do dnia 31 grudnia 1991 roku. Podał, że świadectwa pracy zostały dołączone przez niego do wniosku o rentę .

Do wniosku o rentę z dnia 11 października 2000 roku dołączył świadectwo pracy ze Spółdzielni (...)w W. w likwidacji wystawione w dniu 31 grudnia 1991 roku, z którego wynikało, że odwołujący był zatrudniony w tym zakładzie pracy w okresie od 1 października 1972 roku do 30 czerwca 1974 roku i we wskazanym okresie stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace, jako kierowca ciągnikowy. Do tegoż wniosku o rentę dołączył także świadectwo pracy wystawione w dniu 31 grudnia 1991 roku przez Spółdzielnię (...)w W. w likwidacji, w którym było wskazane, że w okresie od dnia 1 lipca 1974 roku do dnia 31 grudnia 1991 roku stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace jako kierowca ciągnikowy.

Wnioskodawca nie przedłożył świadectwa wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

W oparciu o przedłożone dokumenty – dwa świadectwa pracy, organ rentowy wydał zaskarżoną w niniejszym postępowaniu decyzję, w której odmówił S. S. przyznania prawa do rekompensaty z tytułu zatrudnienia w szczególnych warunkach (zaskarżona decyzja).

S. S. posiada wykształcenie podstawowe, nie ma wyuczonego zawodu. W dniu 20 czerwca 1971 roku uzyskał uprawnienia do prowadzenia pojazdów w kategorii (...) . Z dniem 1 października 1972 roku wnioskodawca został zatrudniony w (...)w C. na stanowisku kierowcy ciągnikowego. Z dniem 1 lipca 1974 roku skarżący został zatrudniony w Spółdzielni (...)w W. z siedzibą w C., gdyż wobec dokonanej reorganizacji Kółko Rolnicze zostało przyłączone do Spółdzielni (...). Świadczył tam pracę do dnia 31 grudnia 1991 roku na stanowisku kierowcy ciągnikowego . Stosunek pracy ustał z przyczyn dotyczących zakładu pracy – likwidacja spółdzielni.

Po ustaniu zatrudnienia od dnia 1 stycznia 1992 roku do dnia 14 maja 1992 roku skarżący był zarejestrowany w charakterze bezrobotnego, z prawem do zasiłku dla bezrobotnych od dnia 7 stycznia 1992 roku.

Od dnia 15 maja 1992 roku do dnia 30 czerwca 2000 roku wnioskodawca świadczył pracę w (...) Zakładzie (...) w C., jako palacz c.o.

Z dniem 24 października 2000 roku nabył prawo do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy. Po ukończeniu 60 roku życia uzyskał świadczenie rentowe z tytułu całkowitej niezdolności do pracy.

Po ukończeniu 66 lat i 2 miesięcy z urzędu organ rentowy przyznał S. S. prawo do emerytury od dnia (...), tj. od dnia, w którym ukończył powszechny wiek emerytalny.

Praca wnioskodawcy w (...)od dnia 1 października 1972 roku do dnia 30 czerwca 1974 roku, a następnie po dokonanych przejęciu, w Spółdzielni (...), do dnia 31 grudnia 1991 roku, była pracą kierowcy ciągnika rolniczego. Do listopada 1972 roku wnioskodawca wykonywał prace polowe. Od 1 grudnia 1972 roku kierownik wysłał go z piaskarką na gołoledź w celu usunięcia jej skutków. Od grudnia 1972 roku wykonywał już prace kierowcy ciągnika rolniczego w transporcie.

Wnioskodawca pracował w (...), a następnie w Spółdzielni (...)w W. z siedzibą w C.. Oba te podmioty wynajmowały zatrudnionych pracowników do prac polowych u okolicznych rolników oraz do prac w szeroko pojętym transporcie na rzecz (...) w P.. W latach 70 -tych i 80 -tych było dwóch kierowców -pan M. i pan S., którzy pracowali wyłącznie w transporcie. Oba byli oddelegowani do pracy w (...) w P., chociaż pozostali pracownikami (...), ale wykonywali pracę na rzecz (...) w P.. Spółdzielnia (...), była Spółdzielnią, która była na własnym rozrachunku. Pracownicy nie byli jej członkami, nie wnosili wkładów członkowskich. Wynagrodzenie nie składało się z dniówek

obrachunkowych. Wnioskodawca w czasie zatrudnienia, w okresie poza zimą, przeważnie woził masę bitumiczną. Zimową porą, za pomocą przypiętego do ciągnika rozrzutnika do wapna, rozsypywał na drogach piasek i sól. W okresie zimowym, jak nie trzeba było rozwozić piachu, to brał udział przy pracach remontowych dróg, gdyż (...) w P. był odpowiedzialny za utrzymanie nawierzchni dróg. Remont obejmował pobocza, rowy, dochodziło przy tym do wycinki drzew. Wnioskodawca przywoził materiały potrzebne do remontów, piach, smołę, masy bitumiczne, wywoził wycięte drzewo. Gdy rozwoził asfalt, trzeba było najpierw pojechać zatankować go na stację. Wyjeżdżałem o 3 rano, żeby dokonać tankowania asfaltu na smolarkę. Następnie docierał na miejsce remontu drogi i zagrzewał smolarkę. Później rzadką smołą była polewana droga, a następnie była zasypywana grysem. W zimie pracował przy gołoledzi. Miał powierzony ciągnik z przyczepą. Jeździł ciągnikiem rolniczym z przyczepą. Zajmował się transportem wapna, nawozów i obornika. Dwa razy do roku przychodziło do W. na stację kolejową wapno i trzeba było to wapno przetransportować do C. na bazę. Wapna przychodziło różnie 100,200,300 ton. Pozostali kierowcy, rozwozili to wapno do rolników na pola. Wnioskodawca jedynie w okresie wzmożonych prac polowych brał udział w takich pracach. Wtedy jego praca polegała na wykonywaniu oprysków, sianiu nawozów. Innych prac polowych nie wykonywał. Mogło to zajmować mu jedynie około dwóch tygodni w ciągu roku. S. S. miał powierzony ciągnik rolniczy z przyczepą. Musiał dbać o ten sprzęt, ale nie zajmował się naprawami. Od napraw był warsztat. W razie zaistnienia dłuższej naprawy pracodawca powierzał mu sprzęt zastępczy.

Powyższy stan faktyczny Sąd Okręgowy ustalił na podstawie dowodów z dokumentów znajdujących się w aktach organu rentowego oraz zeznań wnioskodawcy i świadków. Sąd obdarzył wiarą zgromadzone w sprawie dowody niosobowe w postaci dokumentów, znajdujące się w aktach Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. Ich treść nie była kwestionowana przez żadną ze stron, nie budziły one również wątpliwości Sądu.

W ocenie Sądu świadkowie jednoznacznie zeznali, jaki był zakres obowiązków skarżącego zatrudnionego na stanowisku kierowcy ciągnika rolniczego. Przesłuchani w sprawie świadkowie to osoby obce dla wnioskodawcy, jego współpracownicy, którzy byli zatrudnieni razem z nim Spółdzielni (...)w W. z siedzibą w C.. Sąd Okręgowy podzielił w tym zakresie zeznania świadków, gdyż były jasne, logiczne i pozbawione sprzeczności.

Wszyscy świadkowie z racji swoich obowiązków pracowniczych znali organizację zakładu zatrudniającego wnioskodawcę, specyfikę czynności wykonywanych na poszczególnych stanowiskach. Pamiętali, pomimo upływu czasu, czym zajmował się wnioskodawca. Na takim samym stanowisku był zatrudniony świadek J. W.. Świadek S. K. pracował, jako operator koparki Z kolei, świadek S. W. od 1 sierpnia 1974 roku do 30 marca 1987 roku był kierownikiem zakładu usług mechanicznych, który podlegał pod Spółdzielnię (...)w C.. Dlatego, przesłuchani świadkowie mieli sposobność dokonania spostrzeżeń okoliczności, co do których zeznawali. Były to zasadniczo okoliczności zbieżne, spójne i wzajemnie się uzupełniały.

Zdaniem Sądu okoliczności wskazane przez świadków w powiązaniu z relacją wnioskodawcy pozwalały tym samym na uznanie, że S. S. w okresie od 1 października 1972 roku do dnia 31 grudnia 1991 roku, jako kierowca ciągnika rolniczego, stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał czynności polegające na prowadzeniu ciągnika rolniczego w transporcie. Były sytuacje, że świadczył pracę przy pracach polowych, było tak od 1 października 1972 roku do 30 listopada 1972 roku, a następnie co roku w okresie nasilonych prac polowych pracował przy opryskach, nawożeniu. Praca to w ciągu roku trwała nie dłużej niż 2 tygodnie.

W ocenie Sądu odwołanie wnioskodawcy S. S. jest zasadne i zasługuje na uwzględnienie.

Sąd wskazał, że zgodnie z definicją zawartą w art. 2 pkt 5 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 roku o emeryturach pomostowych (tekst jednolity: Dz. U. z 2015 roku, poz. 965, ze zmianami) rekompensata to odszkodowanie za utratę możliwości nabycia prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze dla osób, które nie nabyły prawa do emerytury pomostowej.

Warunki jej przyznania precyzuje art. 21 cytowanej ustawy, który stanowi, że rekompensata przysługuje ubezpieczonemu, jeżeli ma okres pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych

(tekst jednolity: Dz. U. z 2016 roku, poz. 887), wynoszący co najmniej 15 lat. Jednocześnie rekompensata nie przysługuje osobie, która nabyła prawo do emerytury na podstawie przepisów ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Zgodnie z treścią art. 23 ustawy o emeryturach pomostowych ustalenie rekompensaty następuje na wniosek ubezpieczonego o emeryturę i jest ona przyznawana w formie dodatku do kapitału początkowego, o którym mowa w przepisach art. 173 i art. 174 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Tym samym, aby ustalić prawo do rekompensaty konieczne jest wykazanie, iż ubezpieczony do dnia 1 stycznia 2009 roku udowodnił 15-letni okres pracy w szczególnych warunkach, przy jednoczesnym braku możliwości uzyskania prawa do emerytury pomostowej lub prawa emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze na skutek zmiany stanu prawnego wprowadzonego ustawą o emeryturach pomostowych.

Rekompensata jest zatem odszkodowaniem za utratę możliwości nabycia prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze dla osób, które rozpoczęły pracę przed 1 stycznia 1999 roku i nie nabyły prawa do emerytury pomostowej w zamian za utratę możliwości nabycia prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze (analogiczne stanowisko zajął Trybunał Konstytucyjny w wyroku z 25 listopada 2010 roku, sygn. K 27/09, OTK-A 2010, Nr 9, poz. 109).

Sąd podniósł, że według art. 32 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia. Ustęp 4 cytowanej normy prawnej stanowi natomiast, że wiek emerytalny, o którym mowa w ust. 1, rodzaje prac lub stanowisk oraz warunki, na podstawie, których osobom wymienionym w ust. 2 przysługuje prawo do emerytury, ustala się na podstawie przepisów dotychczasowych.

Zgodnie z § 2 ust. 1 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 roku, Nr 8, poz. 43 ze zmianami) okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy. Według § 3 cytowanego rozporządzenia okres zatrudnienia wymagany do uzyskania emerytury, zwany dalej „wymaganym okresem zatrudnienia”, uważa się okres wynoszący 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn, liczony łącznie z okresami równorzędnymi i zaliczanymi do okresów zatrudnienia. Natomiast § 4 ust. 1 rozporządzenia stanowi, że pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki: osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn, ma wymagany okres zatrudnienia, w tym, co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Jednocześnie przepis art. 1 § 2 rozporządzenia stanowi, że właściwi ministrowie, kierownicy urzędów centralnych oraz centralne związki spółdzielcze w porozumieniu z Ministrem Pracy, Płac i Spraw Socjalnych ustalają w podległych i nadzorowanych zakładach pracy stanowiska pracy, na których są wykonywane prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazach A i B.

W oparciu o wyniki przeprowadzonego postępowania Sąd Okręgowy ustalił, iż wnioskodawca w okresie od 1 października 1972 roku do dnia 30 czerwca 1974 roku oraz od dnia 1 lipca 1974 roku do dnia 31 grudnia 1991 roku tj. przez okres 19 lat i 2 miesięcy i 2 dni świadczył pracę, zajmując stale i w pełnym wymiarze czasu pracy stanowisko kierowcy ciągnika. Były to prace wykonywane w transporcie, poza bardzo krótkimi okresami, gdy były to prace polowe.

Zdaniem Sądu, z zeznań wnioskodawcy oraz z zeznań przesłuchanych w sprawie świadków wynika, że S. S. w okresie zatrudnienia w (...)w C. na stanowisku kierowcy ciągnika, jak też w Spółdzielni (...)w W. z siedzibą w C. na stanowisku

kierowcy ciągnika, zajmował stanowisko pracy, które należy do stanowisk pracy, na których wykonywane są prace w szczególnych warunkach. Jest ono wymienione w wykazie A dział VII „W transporcie i łączności” pod pozycją 3 „Prace kierowców ciągników, kombajnów lub pojazdów gasienicowych” załącznika nr 1 do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku (Dz. U. 1983 r., Nr 83, poz. 43). Ponadto, praca ta jest wymieniona w wykazie A, dziale VIII, poz. 3 pkt 1 załącznika nr 1 do zarządzenia nr 16 Ministerstwa Rolnictwa, Leśnictwa i Gospodarki Żywnościowej z dnia 31 marca 1988 roku w sprawie stanowisk pracy, na których wykonywane są prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.Urz.MRiRW z 1988, poz. 2, nr 4), a także w zarządzenia Ministra Administracji, Gospodarki Terenowej i Ochrony Środowiska z dnia 1 lipca 1983 roku w sprawie stanowisk pracy w zakładach pracy resortu administracji, gospodarki terenowej i ochrony środowiska, na którym są wykonywane prace w szczególnych warunkach uprawniające do niższego wieku emerytalnego oraz wzrostu emerytury lub renty inwalidzkiej.

Sąd podniósł, że w orzecznictwie sądowym jest także prezentowane stanowisko zgodnie, z którym praca traktorzysty może być uznana za pracę w warunkach szczególnych tylko wtedy, gdy pracownik wykonywał wyłącznie prace transportowe, a nie prace rolnicze, jako że to stanowisko pracy zostało umieszczone w dziele „W transporcie i łączności”, powołanego Rozporządzenia (wyroki Sądu Najwyższego z dnia 3 grudnia 2013 roku, I UK 172/13 i z dnia 25 października 2016 roku, II UK 352/15).

Realia faktyczne niniejszej sprawy spełniają zapatrywania wyrażone w powyższych orzeczeniach, gdyż wnioskodawca pracował przy pracach w transporcie. Jedynie przez bardzo krótki okres czasu świadczył, jako kierowca ciągnika rolniczego prace polowe. Było to średnio dwa tygodnie w ciągu roku, w razie spiętrzenia prac polowych. Pomimo więc pracy wnioskodawcy przy pracach polowych, jego praca, jako praca kierowcy ciągnika w transporcie, jest wystarczające do spełnia wymogu 15 – letniego okresu pracy w warunkach szczególnych. Sąd zważył, że wnioskodawca każdego roku zatrudnienia, maksymalnie przez dwa tygodnie, a więc przez pół miesiąca w roku, pracował jako kierowca ciągnika przy pracach polowych. Biorąc pod uwagę 19 – letni okres zatrudnienia, jako kierowca ciągnika w transporcie, przepracował 230 miesięcy. Przy uwzględnieniu nawet pracy przy pracach polowych w wymiarze 15 dni rocznie x 19 lat + 2 miesiące na początku zatrudnienia, to sama praca w transporcie stanowi ponad 17 lat. Sąd zauważył, że gdyby nawet uznać, że prace polowe w skali roku wynosiły miesiąc, a nie dwa tygodnie, to także wnioskodawca jako kierowca ciągnika w transporcie przepracował ponad 15 lat. Przy takich ustaleniach, S. S. spełnia wymóg 15 – letniego okresu pracy w warunkach szczególnych.

W ocenie Sądu w niniejszej sprawie nie zachodzi również negatywna przesłanka, o której mowa w art. 21 ust. 2 ustawy o emeryturach pomostowych. Wykładnia funkcjonalna tego przepisu wskazuje, że dotyczy ona pobierania przez osobę występującą o rekompensatę emerytury przyznanej w obniżonym wieku emerytalnym np.:

- a) na podstawie art. 46 w związku z art. 29, 32 i 33 lub 39, 50, 50a, 50e ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych;
- b) na podstawie art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.
- c) na podstawie art. 34 i 48 w związku z art. 49 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w brzmieniu obowiązującym do dnia 31 grudnia 2006 roku;
- d) na podstawie art. 88 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 roku – Karta Nauczyciela.

W niniejszej sprawie wnioskodawca nabył wprawdzie prawo do emerytury, jednakże nie w obniżonym wieku emerytalnym, a z uwagi na ukończenie powszechnego wieku emerytalnego na podstawie art. 26 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

W tym stanie rzeczy Sąd Okręgowy uznał, że S. S. spełnił wszystkie warunki do przyznania mu rekompensaty z tytułu pracy w szczególnych warunkach. Dlatego zaskarżona decyzja wymagała zmiany.

Sąd nie podzielił stanowiska skarżącego, że rekompensata przysługuje mu już za okres od ukończenia 60 roku życia. W tym zakresie ma rację pozwany organ rentowy, gdyż zgodnie z art. 129 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS świadczenia wypłaca się poczynając od dnia powstania prawa do tych świadczeń, nie wcześniej jednak niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek lub wydano decyzję z urzędu. Natomiast w myśl art. 133 ust. 1 ustawy emerytalnej w razie ponownego ustalenia przez organ rentowy prawa do świadczeń lub ich wysokości, przyznane lub podwyższone świadczenia wypłaca się, poczynając od miesiąca, w którym powstało prawo do tych świadczeń lub do ich podwyższenia, jednak nie wcześniej niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy lub wydano decyzję z urzędu, z zastrzeżeniem art. 107 a ust. 3. Z kolei, ust. 2 stanowi, że za okres trzech lat poprzedzających bezpośrednio miesiąc, o którym mowa w punkcie 1, jeżeli odmowa lub przyznanie niższych świadczeń były następstwem błędu organu rentowego lub odwoławczego.

Zdaniem Sądu zasadnie zatem organ rentowy podnosi, że nawet w przypadku przyznania rekompensaty, w obowiązującym stanie prawnym możliwa jest jej wypłata, co do zasady od dnia, w którym złożony został wniosek. W przypadku wnioskodawcy nastąpiło to 14 lipca 2017 roku. Wyjątek od tej reguły przewiduje powołany wyżej art. 133, w myśl którego w razie błędu organu rentowego, wyrównanie z tytułu podwyższonego lub przyznanego świadczenia wypłaca się za okres wynoszący maksymalnie trzy lata wstecz. W ocenie Sądu Zakład nie popełnił błędu, o którym mowa w zacytowanym wyżej przepisie. W roku 2012 skarżący nie składał bowiem wniosku o rekompensatę, brak więc podstaw do jej wypłaty za okres wsteczny. Pobierał w tym czasie rentę z tytułu niezdolności do pracy, do której rekompensata nie przysługuje. W 2012 roku brak było podstaw prawnych do przyznania mu emerytury powszechnej z urzędu z uwagi na niezrealizowanie warunku wymaganego wieku. Natomiast w przypadku przyznania emerytury z tytułu pracy w warunkach szczególnych rekompensata nie przysługuje.

W ocenie Sądu Okręgowego, skoro emerytura została przyznana z powszechnego wieku emerytalnego od dnia (...), tj. od dnia ukończenia tego wieku, to należy od tej daty przyznać wnioskodawcy prawo do rekompensaty. Tym bardziej, że decyzja o ustaleniu prawa do emerytury w przypadku wnioskodawcy została przyznana mu z urzędu, a nie na wniosek. Gdyby bowiem skarżący uzyskał stosowne pouczenie, przed wydaniem decyzji ustalającej prawo do emerytury z urzędu, to mógłby złożyć wniosek o rekompensatę wcześniej, przed uzyskaniem powszechnego wieku emerytalnego.

Z powyższych względów, na podstawie powołanych przepisów oraz art. 477¹⁴ § 1 i 2 k.p.c., Sąd Okręgowy w Lublinie orzekł jak w sentencji wyroku.

Z wyrokiem tym nie zgodził się organ rentowy. Wniósł apelację. Zaskarżył wyrok w zakresie rozstrzygnięcia zawartego w pkt I zarzucając:

- przekroczenie wyrażonej w art.233 §1 k.p.c. zasady swobodnej oceny dowodów;
- sprzeczność ustaleń Sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego przez uznanie, że wnioskodawca spełnił wszystkie warunki wymagane do przyznania prawa do rekompensaty, w tym udokumentował ponad 15 letni okres pracy w szczególnych warunkach;
- naruszenie art.2 pkt 5 w zw. z art.21 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych oraz § 2 ust.1 i par.4 ust.1 pkt 3 rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze przez ich błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, iż praca kierowcy ciągnika zatrudnionego przy pracach polowych w zakładzie pracy branży rolniczej jest pracą w warunkach szczególnych wymienioną w stanowiącym załącznik do rozporządzenia wykazie A Dziale VIII (transport) poz.3 (prace kierowców ciągników, kombajnów lub pojazdów gąsienicowych).

Mając na względzie te zarzuty organ rentowy wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie odwołania.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje

Apelacja jest zasadna, ale nie z przyczyn w niej wskazanych.

Wbrew zarzutowi apelacji Sąd I instancji nie przyjął, że wnioskodawca będąc zatrudnionym w Spółdzielni (...)w W. na stanowisku traktorzysty wykonywał prace polowe. Przeciwnie, z ustaleń Sądu wynika, że prace polowe wykonywał jedynie około 2 tygodni w ciągu roku. Zasadniczo zaś zajmował się przewozem towarów(masy bitumicznej, wapna, nawozów, obornika).Sąd podniósł, że biorąc pod uwagę 19 letni okres zatrudnienia sama praca w transporcie zajęła wnioskodawcy ponad 17 lat.

Nie jest także uzasadniony zarzut przekroczenia granic swobodnej oceny dowodów. Z okresu zatrudnienia W spółdzielni (...) (wcześniej w(...)) nie zachowały się akta osobowe. W ramach swobodnej oceny dowodów Sąd miał prawo poczynić wiążące ustalenia na podstawie dowodów osobowych t.j. zeznań świadków i samego wnioskodawcy. Sąd zeznania te obdarzył wiarą wskazując w uzasadnieniu na ich zbieżność, spójność i wzajemne uzupełnianie się. Zarzut organu rentowego należy zatem ocenić jako polemikę z prawidłowo dokonaną oceną dowodów i poczynionymi naj ich podstawie ustaleniami faktycznymi.

Sąd Okręgowy dokonał jednakże błędnej wykładni art.2 pkt 5 i 21 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych, co doprowadziło do naruszenia powyższych przepisów prawa materialnego.

Zgodnie z art.2 pkt 5 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych rekompensata stanowi odszkodowanie za utratę możliwości nabycia prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze dla osób, które nie nabeą prawa do emerytury pomostowej. Z brzmienia tego przepisu wynika zatem, że przysługuje ona ubezpieczonym, którzy nie mogą nabyć prawa do emerytury pomostowej i którzy równocześnie utracili możliwość nabycia prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, to znaczy takich ubezpieczonych, którzy nie spełnili łącznie wyżej określonych warunków przewidzianych w art. 32, art. 46 lub art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z funduszu ubezpieczeń społecznych. Jak wskazał Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 16 maja 2018 r. sygn. Akt III UK 88/17 celem przepisu art.2 cust.5 jest przyznanie odszkodowania za rzeczywistą utratę określonych uprawnień, co oznacza, że musi on dotyczyć tylko tych ubezpieczonych, którzy ze względu na niespełnienie choćby jednego ustawowego warunku (wieku, ogólnego stażu emerytalnego) nie mogli skorzystać z dotychczasowych regulacji i nabyć prawa do emerytury w wieku niższym niż powszechny wiek emerytalny, a także nie mogą skorzystać z regulacji nowych, przewidzianych ustawą o emeryturach pomostowych. Nie dotyczy on natomiast ubezpieczonych, którzy po spełnieniu wszystkich ustawowych warunków wcześniejszego przejścia na emeryturę nie zrealizowali tego uprawnienia. Przedstawiona wykładnię Sąd Apelacyjny podziela. rekompensata nie jest bowiem odszkodowaniem za wykonywanie pracy w szczególnych warunkach lecz dotyczy utraty możliwości nabycia prawa do emerytury w obniżonym wieku.

Z akt organu rentowego wynika, że wnioskodawca na dzień 31 grudnia 1998 r. legitymował się ponad 25 letnim okresem składkowym i nieskładkowym.

Stwierdzić zatem należy, że wnioskodawca miał prawo do emerytury na podstawie art.184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 o emeryturach i rentach z FUS lecz z własnego wyboru, nie złożył wniosku o emeryturę i nie zrealizował swego prawa.

Jak wskazał Sąd Najwyższy w przywołanym już wyroku przewidziany w art. 116 ust. 1 ustawy emerytalnej wniosek o świadczenie nie jest elementem układu warunkującego nabycie prawa do emerytury, gdyż ten jest zawarty w przepisach ustawy określających warunki do przyznania tego świadczenia. wniosek o przyznanie świadczenia stanowi jedynie żądanie realizacji powstałego ex lege prawa. Rekompensata, o której mowa w art. 21 ustawy o emeryturach pomostowych, nie przysługuje osobie, która ex lege nabyła prawo do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym na podstawie przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS, chociażby nie złożyła wniosku o to świadczenie i nie uzyskała prawa do niego potwierdzonego decyzją organu rentowego.

Wnioskodawca nie utracił możliwości nabycia prawa do emerytury na podstawie art.184 ustawy emerytalnej. W związku z tym nie ma prawa do rekompensaty.

Z tych przyczyn Sąd Apelacyjny na podstawie art.386 §1 k.p.c. orzekł jak w sentencji.